

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Doktorská disertační práce

RUDOLF BULTMANN – NĚKTERÉ PROBLÉMY EXISTENCIÁLNÍ INTERPRETACE

RUDOLF BULTMANN – SELECTED PROBLEMS OF EXISTENTIAL
INTERPRETATION

Doktorský studijní program: Teologie

Studijní obor: Husitská teologie

Školitel:
prof. Zdeněk Kučera

Autor:
Mgr. Jana Follprechtová

Praha, 2007

Děkuji panu profesorovi Zdeňku Kučerovi za trpělivou pomoc při psaní disertační práce. Zvláště jsem mu vděčná za propůjčení vlastních knih, které mi poskytly hodnotné informace. V neposlední řadě patří můj dík magistře Janě Šilhanové za korekturu českého jazyka a magistru Ulrichu Scheerovi za korekturu německého jazyka.

Prohlašuji, že jsem tuto doktorskou disertační práci s názvem RUDOLF BULTMANN – NĚKTERÉ PROBLÉMY EXISTENCIÁLNÍ INTERPRETACE napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 26.11. 2007

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Životopis.....	11
3. Obecná charakteristika teologie Rudolfa Bultmanna.....	14
4. Exegeze.....	19
4.1 Martin Heidegger.....	19
4.2 Rudolf Bultmann.....	21
4.2.1 Exegeze nebiblických dokumentů.....	21
4.2.2 Požadavky pro interpretaci biblických textů.....	24
4.2.3 Problematika objektivního poznání.....	29
4.2.4 Je možná exegeze bez předpokladu?.....	31
4.3 Shrnutí.....	32
5. Demytologizace.....	34
5.1 Úvod.....	34
5.2 Charakteristika mýtu.....	35
5.2.1 Pohled teologa - Paul Tillich.....	38
5.2.2 Pohled filosofa - Karl Jaspers.....	41
5.3 Proces demytologizace.....	44
5.3.1 Kritika demytologizace.....	49
5.4 Shrnutí.....	54
6. Eschatologie.....	57
6.1 Úvod.....	57
6.1.1 Eschatologie a vznik církve.....	59
6.2 Židovské a helénistické představy konce světa.....	60
6.3 Eschatologický moment Janova evangelia.....	62
6.4 Eschatologický moment apoštola Pavla.....	64
6.5 Porovnání eschatologie u Jana a u Pavla.....	67
6.6 Porovnání přítomní a futurální eschatologie.....	68
6.7 Shrnutí.....	74
7. Ježíš jako Kristus.....	77
7.1 Význam historického Ježíše.....	77
Exkurz: Bultmannovo rozlišení zázraku a divu.....	82
7.1.1 Zjevení.....	85
7.2 Znovuotevření bádání po historickém Ježíši u Bultmannových žáků.....	89

7.2.1 Obecná charakteristika.....	89
7.2.2 Gerhard Ebeling.....	90
7.3 Shrnutí.....	92
8. Slovo.....	95
8.1 Zvěstování.....	95
Exkurz: Vliv literatury na teologické myšlení u Rudolfa Bultmanna.....	97
8.2 Bultmannova kázání.....	99
8.3 Vznik víry.....	102
8.4 Shrnutí.....	104
9. Člověk.....	106
9.1 Dvojnáčnost lidské existence.....	106
Exkurz: Bultmannův výklad pojmů „σωμα“ a „σάρξ“.....	107
9.1.1 Hřích.....	115
9.2 Shrnutí.....	117
10. Kritika Bultmannovy práce.....	120
10.1 Úvod.....	120
10.2 Bůh.....	120
10.2.1 Zúžení představy Boha.....	120
10.2.2 Skutečnost světa a Boha.....	121
10.3 Pozice Bultmannovy teologie.....	122
10.3.1 pietistická.....	122
10.3.2 liberální.....	123
10.3.3 lutherská.....	124
10.4 Vliv existenciální filosofie.....	125
10.4.1 Kritika pojmů.....	127
10.4.2 Racionalismus.....	128
10.5 Shrnutí.....	129
11. Slovník pojmů.....	132
12. Závěr.....	137
13. Jmenný rejstřík.....	140
14. Seznam použitých pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.....	142
15. Zusammenfassung.....	146

Seznam zkratek

- ANF I.** MOLTSMANN, J. *Anfänge der dialektischen Theologie*. Teil I. München : Chr. Kaiser Verlag, 1966.
- ANF II.** MOLTSMANN, J. *Anfänge der dialektischen Theologie*. Teil II. München : Chr. Kaiser Verlag, 1963.
- BnO** TILLICH, P. *Biblické náboženství a ontologie*. Praha : Kalich, 1990. ISBN 80-7017-096-4.
- BwBw** BARTH, K. *Karl Barth-Rudolf Bultmann Briefwechsel 1922-1966*. Band I. Briefe V. Zürich : Theologischer Verlag, 1971.
- CUL** CULLMANN, O. *Heil als Geschichte: heilsgeschichte Existenz im NT*. Tübingen : J.C.B. Mohr, 1965.
- DCHH** BORNKAMM, G., BULTMANN, R., SCHUMANN, F. K. *Die christliche Hoffnung und das Problem der Entmythologisierung*. Stuttgart : Evangelische Verlagswerk, 1955.
- DE** BULTMANN, R. *Dějiny a eschatologie*. 1. vyd. Přel. B. Horyna. Praha : OIKOYMENH, 1994. ISBN 80-85241-66-8.
- EBG** EBELING, G. *Podstata křesťanské víry*. 1. vyd. Přel. O.A. Funda. Praha : OIKOYMENH, 1996. ISBN 80-86005-16-X.
- EL** LERLE, E. *Kritik an Bultmann : Religionspsychologische Randbemerkung zur Entmythologisierung des NT*. 1. Aufl. Frankfurt am Main : Lutheraner-Verlag, G. m. b. H., 1953.
- FOA** FUNDA, O. A. *Mezi vírou a racionalitou*. 1. vyd. Brno : L. Marek, 2003. ISBN 80-86263-39-8.
- FdE** JASPERS, K. *Die Frage der Entmythologisierung*. München : R.Piper & Co. Verlag, 1981. ISBN 3-492-00507-1.
- GuH** OTT, H. *Geschichte und Heilsgeschichte in der Theologie Rudolf Bultmanns*. Tübingen : J.C.B. Mohr, 1955.
- GuV (X)** BULTMANN, R. *Glauben und Verstehen (X)*. Tübingen : J.C.B.Mohr, XXXX.
- Gw** TILLICH, P. *Die Frage nach dem Unbedingten*. Gesammelte Werke. Band V. 1. Aufl. Stuttgart : Evangelisches Verlagswerk, 1964.
- JLF** SCHWEITZER, A. *Geschichte der Leben-Jesu-Forschung*. I. Band. München und Hamburg : Siebenstern Taschenbuch Verlag (77/78), 1966.
- JKaM** BULTMANN, R. *Ježíš Kristus a mytologie*. 1. vyd. Přel. I. Tretera. Praha : OIKOYMENH, 1995. ISBN 80-238-0468-5.
- KM (X)** BARTSCH H.-W. *Kerygma und Mythos (X)*. Hamburg-Volksdorf : Herbert Reich, Evangelischer Verlag G.m.b.H., XXXX.
- KRR** KÖRNER, J. *Eschatologie und Geschichte*. 13. Aufl. Hamburg-Bergstedt : Herbert Reich, Evangelischer Verlag G. m. b. H., 1957.

- LRZ** LORENZMEIER, T. *Exegeze und Hermeneutik : Eine vergleichende Darstellung der Theologie Rudolf Bultmann, Herbert Braun, Gerhard Ebeling*. Hamburg : Furche Verlag, 1968.
- NTuCH** BULTMANN, R. *Neues Testament und christliche Existenz*. 1. Aufl. Tübingen : J.C.B. Mohr, 2002. ISBN 3-8252-2316-7.
- SCHW** SCHWARZ, H. *Das Verständnis des Wunders bei Heim und Bultmann*. Stuttgart : Calwer Verlag, 1966.
- SmK** SMOLÍK, J. *Současné pokusy o interpretaci evangelia*. 2. opr. vyd. Praha : OIKOYMENH, 1993.
- ThE** THEUNIS, F. *Offenbarung und Glaube bei Rudolf Bultmann*. 19. Aufl. Hamburg-Bergstedt : Herbert Reich, Evangelischer Verlag G.m.b.H., 1960.
- TNT** BULTMANN, R. *Theologie des Neuen Testaments*. 3. Aufl. Tübingen : J.C.B. Mohr, 1958.
- TUID** KUCHARZ, T. *Theologen und ihre Dichter : Literatur, Kultur und Kunst bei Karl Barth, Rudolf Bultmann und Paul Tillich*. Mainz : Matthias Grünewald-Verlag, 1995. ISBN 3-7867-1839-3.
- WSCH** SCHMITHALS, W. *Die Theologie Rudolf Bultmanns*. Tübingen : J.C.B. Mohr, 1966.
- ZHT** ZAHRT, H. *Die Sache mit Gott : Die protestantische Theologie im 20. Jahrhundert*. München : R. Piper und Co. Verlag, 1966.